

Lærerveiledning Creaza samfunn 5-7

Modul: Folkehelse og livsmestring

Tema: Kort eller kontanter

Tenkt målgruppe: 7. trinn

Varighet: 6 uker

Anbefalte forkunnskaper: Elevene bør ha en grunnleggende forståelse for hva penger er og kjenne enkle begreper knyttet til dette.

Kobling til fagfornyelsen:

Samfunnsfag etter 7. trinn:

- *Mål for opplæringa er at eleven skal kunne reflektere over korleis kommersiell påverknad kan verke inn på forbruk, personleg økonomi og sjølvbilete.*
- *Mål for opplæringa er at eleven skal kunne gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultata ved hjelp av eigna digitale verktøy.*

Folkehelse og livsmestring:

- *Faget skal bidra til at elevane kan gjere gode livsval og handtere utfordringar knytte til seksualitet, personleg økonomi, rus, utanforskap og digital samhandling.*

Sentrale begreper: Inntekt, utgift, lommepenger, sparemål og kjøpepress.

I Creaza har vi stor tro på og tillit til hver enkelt lærer. Vi presenterer her et forslag til hvordan du kan gripe det aktuelle temaet an sammen med elevene dine. Dette er en ambisiøs plan. Du trenger ikke gjøre alt dette for å innfri kravene fra fagfornyelsen. Gjør et utvalg som du tenker passer. Det er du som kjenner dine elever best! Du kan bruke våre forslag som de er, eller gjøre tilpasninger som du ønsker. Du kan redigere alle temakart, faktatekster og oppgaver for sikre tilpasset opplæring og gjøre fagstoffet enda mer tilgjengelig for din elevgruppe.

Undervisningsopplegg

Uke 1:

Denne uka skal elevene jobbe med hva økonomi egentlig er og se nærmere på hvordan de bruker lommepengene sine.

- **Film: PIN-kodekrøll**

Denne filmen handler om Konrad og klassen som skal på leirskole. På veien gjør bussen et stopp, og elevene får kjøpe seg noe i kiosken på bensinstasjonen. Konrad har fått bankkort med seg til å betale med, men glemmer pinkoden! Filmen har en varighet på ca. 6 minutter.

La elevene reflektere høyt sammen. Spørsmål til refleksjon kan være:

- *Hvor mange i klassen har fått bankkort ennå?*
- *Er det noe som er lurt å huske på når man har fått/bruker bankkort?*
- *Er det greit at foreldre vet om koden til barna sine? Hvorfor/hvorfor ikke?*
- *Hva gjør en PIN-kode trygg?*
- *Hvordan kan barn/unge tjene egne penger?*
- *Hvem bestemmer hvordan barn/unge bruker pengene sine?*
- *Hva er økonomi? (ev. spar dette siste spørsmålet til neste oppgave)*

- **Oppgave i Mindomo: Samskriving**

Åpne et tomt Mindomo-kart og inviter til samarbeid med lenke. Hva tenker elevene på når de hører ordet "økonomi"? La elevene samskrive i Mindomo-kartet. Vet de noe om økonomi fra før? Få frem elevenes forkunnskaper og skap nysgjerrig rundt temaet. Andre spørsmål til samtale:

- *Hva handler økonomi om?*
- *Hvem handler økonomi om? Har vanlige folk som du og jeg noe med økonomi å gjøre?*
- *Er økonomi viktig?*

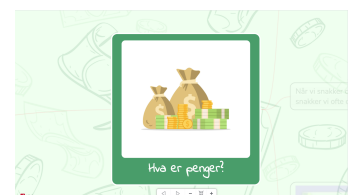
- **Faktatekst: Hva er økonomi?**

Les, lytt til og se på faktateksten sammen. Stopp gjerne opp underveis, og snakk om teksten og illustrasjonene. Når dere har lest teksten kan elevene diskutere to og to: Hva kunne dere fra før, og hva lærte dere som var nytt? Oppsummer sammen i fellesskap.

- **Temakart: Kort eller kontanter (Hva er penger?)**

Jobb med temakartet s. 3-15 (*Hva er penger?*). Stopp opp ved refleksjonsboksene og la elevene tenke. Her kan du velge om elevene får svare fritt ved å rekke opp hånden, eller

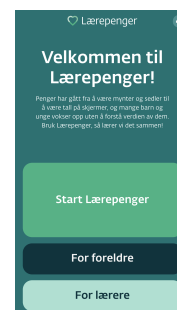

om de skal snakke sammen to og to før de svarer. Bruk notatene for utfyllende informasjon. Avslutt med å se første episode av “Lærepenger” (varighet ca. 7 minutter) på s. 15.

- **Temakart: Kort eller kontanter (Lærepenger)**

Som en avslutning kan klassen sammen gjennomføre spørsmålene som følger med den første episoden av *Lærepenger*. Denne quizen inneholder regnestykker og blir derfor en tverrfaglig del av økta. Elevene bør ha fremme blyant og papir for å kunne regne seg frem til enkelte av spørsmålene.

Gå inn på hyperlenken til videoen *Lærepenger* i temakartet og trykk på “Start Lærepenger”. Gå deretter inn på “Barneskole” og trykk på “Lærepenge 1: Hva er penger?”. Hopp over filmen dere akkurat så, og gå videre til de tilhørende oppgavene. For hvert spørsmål kan elevene snakke med læringspartneren sin og bli enige om et svar. På regneoppgavene er det lurt å gi elevene ekstra god tid. Når de har blitt enige om et svar kan de rekke opp hånda, før du som lærer trykker på alternativet de mener er rett. Er svaret feil, kan noen andre få svare. Fortsett slik til seksjonen er fullført.

Uke 2:

Denne uka jobber elevene med egen økonomi og ser nærmere på lommepenger og sparing.

- **Temakart: Kort eller kontanter (Lommepenger)**

Fortsett der dere slapp i temakartet og gå videre til s. 16-27: *Lommepenger*. Husk å stoppe opp ved boksene med spørsmål og å lese notatene. Avslutt med å se andre episode av “Lærepenger” (varighet ca. 6,5 minutter) på s. 27.

- **Oppgave i AudioEditor: Å bestemme over egen økonomi**

Del elevene inn i grupper på 2-3. Her skal de diskutere og notere ned svar på fire spørsmål før de spiller det inn i AudioEditor. Avslutt timen med å oppsummere hva hver gruppe snakket om.

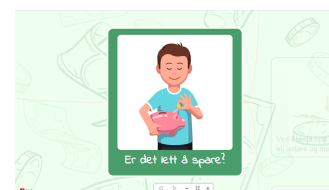
- *Hva svarte de på de ulike spørsmålene?*
- *Var det vanskelig å komme frem til et svar? Hvorfor/Hvorfor ikke?*
- *Om ønskelig kan du også spille av noen av podcastene.*

Å bestemme over egen økonomi

- **Temakart: Kort eller kontanter (Sparing og sparetips)**

Fortsett der dere slapp i temakartet og gå videre til s. 28-38: *Er det lett å spare?* Husk å stoppe opp ved boksene med spørsmål og å lese notatene. Avslutt med å se fjerde episode av “Lærepenger” (varighet ca. 5,5 minutter) på s. 38.

- **Oppgave i Cartoonist: *Hvordan skaffe seg penger?***

Elevene løser oppgaven individuelt. Gå gjerne rundt og hjelp de som skulle trenge det. Avslutt timen med å oppsummere oppgaven. La elever som ønsker det vise frem historien de har laget.

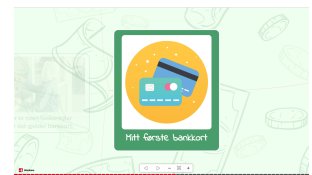

Uke 3:

Denne uka jobber elevene med fornuftig bruk av bankkort og kortsikkerhet.

- **Temakart: *Kort eller kontanter (Mitt første bankkort)***

Fortsett der dere slapp i temakartet og gå videre til s. 39-50: *Mitt første bankkort*. Avslutt med å se femte episode av "Lærepenger" (varighet ca. 4,5 minutter) på s. 50. Klippet varer i over 8 minutter, men det er kun frem de 4,5 første minuttene som er relevant for undervisningen denne gangen.

Om ønskelig kan klassen fullføre "Lærepenger" sin quiz som oppsummerer det de har lært hittil. Gå inn på www.laerepenger.no, trykk på "Barneskole" og deretter på "Lærepenge 5: Pengene mine". Hopp over filmen dere akkurat så, og gå videre til oppgavene. For hvert spørsmål kan elevene snakke med læringspartneren sin og bli enige om et svar. Når de har blitt enige om et svar kan de rekke opp hånda, før du som lærer trykker på alternativet de mener er rett. Er svaret feil, kan noen andre få svare. Fortsett slik til seksjonen er fullført.

- **Temakart: *Kort eller kontanter (Et samfunn uten penger?)***

Fortsett der dere slapp i temakartet og gå videre til s. 51-59: *Et samfunn uten penger?* Husk å stoppe opp ved boksene med spørsmål og å lese notatene.

- **Aktivitet i Cartoonist: *Hva skal ut?***

Les oppgavebeskrivelsen og spill aktiviteten: *Hva skal ut?* Presentasjonen kjøres på tavla, mens elevene jobber med læringspartner eller i grupper på 3-4. Hver gruppe trenger en blyant og et papir.

Uke 4:

Denne uka jobber elevene med å sette opp et enkelt budsjett. Tenk gjerne tematikken tverrfaglig inn mot matematikkfaget.

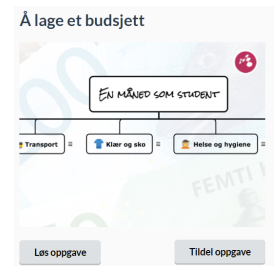
- **Se *Teenage Boss* på nrk.no**

Se en valgfri episode av Teenage Boss på NRK:

<https://tv.nrk.no/serie/teenage-boss/sesong/3>. Velg om dere bare skal se frem til de har satt opp et budsjett, eller om dere skal se hele episoden (40 min).

- **Oppgave i Mindomo: Å lage et budsjett (egner seg godt til tverrfaglig arbeid)**

Del elevene i små grupper og gå grundig igjennom oppgaven: *Å lage et budsjett*. Vis elevene budsjettet i Mindomo og les opp beskrivelsene i notatboksene. Vurdér hvor stort fokus du ønsker på at budsjettet skal presenteres for resten av klassen, og om alle valg skal kunne begrunnes. Med gjennomføring og fremføring av budsjettene vil nok oppgaven gå over mer enn to skoletimer, men dette emnet passer godt inn i matematikkfaget, så her er det fint å jobbe tverrfaglig.

Uke 5:

Denne uka jobber elevene med med kjøpepress og reklame.

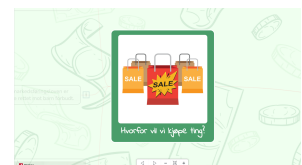
- **Klassesamtale**

Start timen ved å samtale med elevene om temaet. Forslag til refleksjonsspørsmål:

- *Hva er reklame?*
- *Hvem lager reklamen?*
- *Hvor finner vi reklame?*
- *Hva er kjøpepress?*
- *Hvem skaper kjøpepress?*

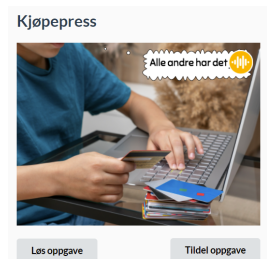
- **Temakart: Kort eller kontanter? (Hvorfor vil vi kjøpe ting?)**

Fortsett der dere slapp i temakartet ved å gå videre til s. 61-71: *Hvorfor vil vi kjøpe ting?* Husk å stoppe opp ved boksene med spørsmål og å lese notatene. Avslutt med å se filmen fra NRK Skole om kjøpepress (varighet ca. 2,5 minutter).

- **Oppgave i AudioEditor: Kjøpepress**

Del elevene i mindre grupper og gjør oppgaven: *Kjøpepress*. Her skal de diskutere og reflektere over ulike spørsmål rundt kjøpepress, samtidig som de noterer ned svarene. Deretter skal de spille det hele inn. Her vil det anbefales at elevene bruker god tid på å forberede manuset sitt før de spiller inn.

Avslutt gjerne timen med å oppsummere i fellesskap. Hva snakket de ulike gruppene om? Var de for det meste enige, eller ikke? Har dere tid kan dere gjerne høre på noen av podcastene.

Uke 6:

Denne uka jobber elevene med å skape sin egen undersøkelse og å oppsummere temaet om *Kort eller kontanter*.

- **Klassesamtale**

Start timen ved å snakke om hva en spørreundersøkelse er. Forslag til refleksjonsspørsmål:

- *Hvorfor lager man spørreundersøkelser?*
- *Hvem kan man spørre?*
- *Hva kan man finne ut?*
- *Har dere svart på en spørreundersøkelse før?*

- **Aktivitet i Cartoonist: *Lag din egen spørreundersøkelse***

Presenter oppgaven: *Lag din egen spørreundersøkelse*. Bestem deg for om elevene skal jobbe to og to eller i mindre grupper. Gå tydelig igjennom eksempler på spørsmål med svaralternativer, og hvordan man kan presentere resultatene i en presentasjon. Elevene skal ha planlagt fem spørsmål med svaralternativer innen et spesifikt tema, før de begynner undersøkelsen. Det er viktig at elevene har et system for å notere ned svarene de får. Sett av nok tid til at alle får gjennomført undersøkelsen.

Aktivitet: Lag din egen spørreundersøkelse

Løs oppgave

Tildel oppgave

Sett deretter av tid til å la elevene forberede en presentasjon, før de til slutt presenterer resultatene sine for resten av klassen.

- **Oppgave/oppsummering i Mindomo: *Dette har jeg lært***

Avslutt med å la elevene reflektere over hva de har lært i denne perioden med Mindomo-oppgaven: *Dette har jeg lært*. Elevene kan jobbe alene eller sammen to og to. Oppsummer sammen i fellesskap etterpå.

Dette har jeg lært

Løs oppgave

Tildel oppgave

Tid til overs?

Jobb med ord og begreper knyttet til temaet i Mindomo-oppgaven *Begrepskaos*. Oppgaven kan løses alene, med læringspartner eller i fellesskap på tavla.

Begrepskaos

Løs oppgave

Tildel oppgave